

feeling of a personal alienation from the society, which was canonized by a postmodern "philosophy", which declared a binary opposition "hero - weal-minded". It is marked that namely philosophical approach which presents a complex view of personal anomaly as social and cultural phenomenon that presents psychic, anatomic, physiological and mental difference of a person, which differ him from the generally accepted in a certain community view onto the norm. The level of a cultural perception of a person's anomaly is defined by social and cultural practice, which by its action can be integrated, subject to repression; integrate the informant of the anomaly. The culture of the community is defined by model of the attitude to the informants of the anomaly, which it suggests and realizes.

Key words: *anomaly, abnormal phenomenon, people Mith special needs, compensation, society, globalization.*

УДК 008:24:34:39:94(477)

В. О. Радзієвський

ІНФРАКУЛЬТУРА МОДИФІКАЦІЇ ТІЛ: РЕЗОНАНСНИЙ КОНТЕКСТ

В статті аналізується модифікація тілесності та інфракультури тіла. У першу чергу, це особливості інфракультури модифікації тіла. У цілому, наголос робиться на культурології тілесності, яка є невід'ємною складовою культури і буття. Зокрема, автор торкається питань вивчення сучасних інфракультур у контексті проблем парадигми теорії субкультур у постмодерному дискурсі.

Ключові слова: *культура, інфракультура, культурологія, тіло, інфракультура тіла, інфракультура модифікації тіла, краса тіла, естетика.*

У масовій культурі «людина-павук», «нова людина-павук», «люди Ікс» майже стали «звичайною» «реальністю», як батьки № 1 і № 2. Шкала інфракультур модифікації тіла широка – від традиційної косметики (коли це виходе за межі культури та не набуває фантасмагоричних, хворобливих, особливо деградуючих виразів) до постлюдської і на сьогоднішній день майже фантастичної (аваторизації тощо). Проблема «перевтілення» тіла, «я або не я» (ця проблема ширша, ніж класична проблема свій-чужий) і потребує культурного висвітлення. Одне – мати справу з природними трансформаціями тіла (атлетизм тощо), інше з технічними трансформаціями (приєднання до ЕОМ, «кіборгізація» як шлях до постлюдства, кріобіологія і кріомедицина тощо). Трансформації тіл повинні мати і культурологічні пояснення. А експерименти можуть виявитись страшнішими, ніж у М. Булгакова («Рокові яйця», «Собаче серце» та ін.).

На думку Р. Курцвейла і його колег, НТП дозволить створити постлюдину, здібності якої будуть принципово відрізнятися від здібностей людей, а кіберкультура посідатиме провідне місце не лише в дизайні, літературі і кино. Постають інфракультури новітньої модифікації (клони, кіборги, постлюди тощо, а це зовсім не культуристи, не жертви хірургії і не різні трансформатори тіл ХХ ст. тощо) суттєво віддалені від їх прообразів, що ґрунтувались на пірсингу, спліті язика, шрамуванні, трепанації черепа, татуюванні тощо. Давно пишуть про зв'язок пересаджених органів від людини до людини зі змінами характеру у реципієнта [6, с. 15]. «Чужі» органи можуть шкодити, зокрема впливаючи на характер нового власника. Постає питання

використання штучних пересаджених органів і їх вплив на пацієнтів (на емоції, свідомість, мораль, культуру). Складні модифікації на простому рівні передбачають заміну органів, чії функції майже розгадані. Вже не лише замінюють, а вже навіть створюють нові «нирку, серце і навіть око» [3, с. 8]. Існують далеко не лише біонічні протези рук і ніг, стрімко розвивається біоінженерія. Загадкою залишається мозок.

Відомі різні гіпотези щодо майбутнього і чимало вчених (О. Наріньяні, О. Бузгалін тощо) пропонують все нові і нові прогнози. Демонструють популярні фільми, в яких комп'ютери стають інтелектуальними і придушують людський рід («Гермінатор» тощо) або є фільми («Сурогати» тощо) та рухи («2045» тощо), які передбачають світле майбутнє трансформованих тіл і оновлених істот, у т.ч. шляхом «ремонт» та «корекції» генів. Але історія знає чимало і розчарувань та ілюзій у пошуках чудового майбутнього. Крім побудови комунізму, ще «на початку ХХ століття люди були настільки упевнені у тому, що через 100 років кожен зможе мандрувати між планетами, що у 1939-у демонстрували колекцію одягу для космічних мандрівників початку 2000-х років» [2, с. 9].

Мета даної статті – звернути увагу на актуальність питання трансформації людського тіла у культурологічному аспекті, зробити ретроспективний огляд та констатувати сучасні реалії інфракультури модифікації тіла, а також запропонувати варіанти її поділу і можливі перспективи подальшого розвитку.

У СРСР до теми тілесності звертались К. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, Л. Анціферова, Г. Батіщев, М. Бахтін, Л. Буєва, І. Ватін, В. Давидович, Д. Дубровський, В. Єрохін, Е. Ільєнков, В. Зінченко, М. Каган, Р. Карпінська, Т. Карсаєвська, В. Номеров, Л. Коган, І. Кон, П. Корнеєв, Р. Косолапов, А. Кошин, В. Куліков, О. Лівшиц, О. Лосєв, К. Любугін, М. Мамардашвілі, В. Межуєв, В. Орлов, В. Плотніков, В. Петленко, О. Петровський, С. Рубінштейн, А. Руткевич, І. Сафронов, В. Сержантов, І. Смірнов, В. Столяров, К. Тарасов, В. Тищенко, В. Тугаринов, А. Френкін, І. Фролов, Г. Шингаров, Є. Шорохова, Г. Царегородцев. Питанню розмежування поняття «тіло» і «тілесність» особливу увагу приділив О. Лосєв (зокрема, у бесіді з редакцією журналу «Вопросы философии», 1984, № 1), пізніше – Л. Жаров (глава у докторській дисертації «Тілесність як феномен культури»), у ХХІ ст. – В. Нікітин та деякі інші дослідники. На особливу увагу заслуговують праці К. Станіславської, М. Наумової, В. Подороги, І. Юдкіна та деяких інших [10–18].

Інфракультури (лат. *Infra* – під, нижче; тобто підкультури, низкультури) модифікації тіла і тілесності у їх різних видах та проявах постають як особливо вагома і актуальна проблема. Само тіло має чимало критеріїв, напрямів і шкіл з його вивчення. Культурологічний аналіз має спочатку акумулювати, узгодити та систематизувати хоча б врахувати основні думки вчених. Наші опитування і спостереження 2010–2015 рр. підтверджують стійкий інтерес до проблем тіла і його видозмін не тільки у молоді (навіть не лише у людей до 40-45 років). Відкриття кінця ХХ ст. і початку ХХІ ст. (розшифровка геному, клонування тощо) поставили питання про можливість революційних змін у біофізичних характеристиках тіла та нового осмислення тілесності.

Згадуючи людину, перед нами постає її тілесний образ. Декарт писав: «Я знаю свою душу краще, ніж тіло, але у іншому я можу знати тільки тіло, не маючі доступу до його свідомості» [12, с. 27]). Кожне тіло – це закрыта (обмежена у часі, можливостях тощо) і відкрита (для розвитку, модифікацій тощо) система.

Ще у ХХ ст. постали питання універсальності тілесної краси та можливостей тіла. Вчені Стенфордського університету у США у 2013 р. встановили, що можливості людини (а тому і його тіла, м'язів, мозку тощо) «обмежені його анатомією, міцністю

м'язів і зв'язок. За їх розрахунками, рекорд на 100 м можливо покращити лише до 9, 48 сек.» [17, с. 8]. В. Борзов стверджує, що «біологічна межа людських здібностей існує... років через 30–40 звичайною буде практика, коли змагатись будуть «роботоспортсмени» – люди з заміненими органами: ногами, печінкою і селезінкою» [17, с. 9]. Є фізіологічні межі й сприйняття (читання вголос – 30 знаків у секунду, про себе – 45, при коректорській праці – 18 тощо). Інформація, як правило, губиться при передачі у темпі більше 180 слів на хвилину; люди – не роботи.

Перший конкурс краси відбувся 19 вересня 1888 р. у бельгійському селі Спа. Потім конкурси «міс» певних міст, країн і, навіть, Всесвіту. Постає локальна (обумовлена місцевими традиціями тощо), професійна (конкурси на підприємствах, установах, організаціях), вікова (дитячі, підліткові, молодіжні, середнього і поважного віку), специфічна (серед людей з обмеженими можливостями) та інша краса і її похідні (краса частини тіла тощо). У ХХ ст. почалась «барбізація» свідомості, а через неї і «барбізація» тілесності. Штучний ідеал – це не тільки лялька Барбі. Анорексія, включаючи нервову, може мати соціальні, культурні, психологічні та інші фатальні наслідки. За статистикою, від анорексії помирає більше, майже кожна шоста хвора (15%). Чи не тому виникають зламани долі Анни Літвінової, Ізабель Каро, Луїсель Рамос, Руслани Коршунової та багатьох їм подібних? Відомі спортсменки (Юлія Антипова, Акіко Судзукі та ін.) страждали анорексією. Інколи все завершується не катастрофічно, проте сім операцій з підтягування обличчя Джослін Валденштейн (втратила на пластику більше 4 млн. доларів США) не «утримали» її чоловіка від розлучення [13]. А 54-річна Індія Бакен, беручи за взірць 60-літню Шерон Осборн, оновила своє тіло (підтягнула груди, зменшила живіт тощо), потративши більше \$ 71 тис. Джекі Сталоне (мати Сильвестра) зробила операції, «перекроївши собі все обличчя... але все одно виглядає на свій вік» [13]. Наприкінці 2014 р. найстаршій клієнтці пластичного хірурга в Україні 72 роки, а, наприклад, «Донателлу Версаче зараз вважають карикатурою на саму себе» [13].

Просуванням красунь займаються держави, громади, мафії, комерсанти, фанати та багато хто ще. Наприклад, за Перебудови перший конкурс краси в СРСР у Москві спонсорувала КПРС, але і через 25 років (2013) переможниця М. Калініна не має ні дітей, ні чоловіка, ні мільйонів, ні сенсаційних успіхів [8]. Важливо відрізнити «виглядати» від «бути». Валерія Лук'янова з Одеси, втративши шалені гроші (сотні тисяч доларів), стала відомою завдяки «перевтіленню» у ляльку Барбі, проте чи зробило це її щасливою? Гламурний стиль життя іноді (чи дуже часто?) може передбачати уявні потреби замість природних, ілюзорні та уявні ідеали, сенси і цінності. Згадується тема змов (фільм «Змова проти жінок» тощо).

За кілька десятиріч людство звикло до дівчат з вузькими стегнами і широкими плечима (чоловікоподібні) і розпочало боротьбу з неіснуючими хворобами (до 1973 р. ніхто не знав, що таке циліоліт). Циліоліт був стільки, скільки існувало людство, але він ніколи і нікому не заважав. Люди вигадують модні трансформації. Проте, одна справа рубати вуха та відрізати хвости тваринам (насамперед, собакам), а інша – «вдосконалювати», наприклад, дівчат.

Гридер, перукар (навіть зміна зачистки може впливати на настрій, вигляд, біополе тощо), візажист, косметолог – це звичайні професії, а майстри роблять прості, усталені, як правило традиційні зміни зовнішності. На початку ж ХХІ ст. популярні «підтяжка» обличчя, вирізання жиру та «збирання» шкіри з м'яких місць, навіть більш сучасні – вирізання нижніх ребер, відсічення мезинців, підтягування нижніх кінцівок тощо. П. Мостовой, І. Ратушний, А. Купрейченко, М. Арбатова, І. Мігранов, Н. Стулова, А. Воробьева та інші вчені й громадські діячі звертались до проблеми моди і

перетворення краси на товар, на продукт. Наше тіло стає заручником хворої свідомості, оманливих ідей та жахливих фантазій.

Культура трансформації тіл (праці С. Дюкової, Г. Гізатулліної та ін.) часто є нагальною необхідністю (чимало людей є інвалідами). Інша справа – без необхідності трансформувати себе (видозміна раковин вух популярна серед певних категорій молоді, сакралізація символів і знаків, які «повинні бути» відображені на тілі, більш радикально – вживлення у тіло нових елементів у вигляді якихось речей чи предметів тощо). Традиційно модифікації тіл відбувались із-за краси, здоров'я і довголіття. Було здійснено чимало впливів (пігулки, ін'єкції, щеплення, видалення гландів, апендиксу тощо), іноді й невдалих [18, с. 76–84, 221–246]. Людська і тваринна плацента не так резонансна, як ембріональний матеріал. Фетальний матеріал використовують і лікарі (так, у лікуванні розсіяного склерозу). «Абортивний» матеріал використовується у косметології та медицині, є джерелом стовбурових клітин. У людини за 7 років не залишається жодної попередньої молекули, і це теж «резерв» для інваріацій.

Правильні, свідомі корегування тіла (дієтолог, різні інструктори тощо) – це усталені, традиційні, природні, прості модифікації тіл. Проте не всі однакові. Так, прихильниця палеодієти Енн Кадет, вирішила вживати собачу їжу щоб худнути [11, с. 359], але обмін речовин у людей і у псів різний. Порушення обміну речовин може стати особливістю людей майбутнього, а ідеал «худоби» (і модифікації свідомості) впливатиме на різні чинники (у т.ч. на фундаментальні).

Медицина вже здатна майже «збирати» людину. Так, наприклад, 26-річна уродженка Катару Фатіма аль-Ансарі, яка сім років живе з п'ятьма донорськими органами: шлунком, печінкою, підшлунковою залозою, тонким і товстим кишечником, народила в Меморіальному госпіталі Джексона в Майамі абсолютно здорове немовля [5, с. 2]. Розвиватиметься культура модифікації тіла не лише як позитивне, корисне та конструктивне явище, а тому і інфракультура модифікації тіла, яка вже сьогодні мають доволі епатажні та резонансні прояви. При значних трансформаціях людської свідомості, при імплементації численних елементів у тіло на певному етапі відбуватиметься якісний перехід від традиційного стану тіла до інноваційного у ході чого відбуватимуться незворотні зміни (*homo sapiens* перетворюється на *teho sapiens*).

Питання модифікації тіла можна ставити у різних площинах. Тіло трансформується внаслідок природних впливів (їжа, клімат тощо), але радикально видозмінюється завдяки свідомо-вольової діяльності людини, її світогляду і НТП. Ще «до 1.07.2013 р. у світовій літературі налічувалось 5906 публікацій з проблем нанотехнологій у фармакології. Перша стаття з цієї тематики з'явилась друком у 1998 році» [18, с.70]. Нанотехнології здійснять революцію навіть в сільському господарстві. Молекулярні роботи можуть виробляти їжу, замінивши сільськогосподарські рослини і тварин. Теоретично можливо виробляти молоко з трави, минаючи проміжну ланку – корову. Хіба ця наукова гіпотеза не абсурдна? Ніби років через двадцять трава «зможе» давати молоко, а тіла суттєво видозміняться [11; 18, с. 69–71]. Є. Черних пише ніби у 2012 р. почалась Третя індустріальна революція [19], згадуючи економіста Д. Ріфкіна (праця «Третя індустріальна революція»). У ЗМІ: «Багато повідомляють про окремі деталі, фрагменти, типу дронів, вбиваючих терористів, роботи, що пасуть овець» [19], замовчуючи Революцію. В США популярна книга К. Андерсена «Виробничники: наступна індустріальна революція» [19].

Людям буде все складніше протистояти роботам, які стають не лише вантажниками, прибиральниками, адміністраторами, кухарями, моделями, продавцями чи військовими тощо, але «схожі на людей ззовні... візуального контакту, тобто дивляться в очі, розуміють жести, уловлюють міміку і підтримують примітивну бесіду»

[4]. У 2015 р. можливості роботів зміцнюються і постає проблема роботизації (через новітню модифікацію) людських тіл. Темпи – прикмета нашого часу. Хакери стверджують, що «вже розробили апарати, які в польоті зможуть перехоплювати дронів з піцою, книгами і садити там, де це треба хакеру» [19]. Пістолети вже повністю надруковані на 3D-принтері, а «дешевшають самі 3D-принтери. А їх можливості розширюються буквально... по годинах. Розпочато виготовлення виробничих ліній по друку деталей двигунів для літаків, активно застосовують 3D-друк в автомобілебудуванні» [19]. А «подальший прогрес 3D-друку пов'язаний з ще одним напрямком індустріальної революції – переходом на раніше небачені композитні матеріали. Вони міняють обличчя комп'ютерної індустрії, електроніки і навіть людини (штучна шкіра з веснянками, яку не відрізнити від справжньої)» [19]. Чудеса у біотехнологіях, – зроблена «біоручка», що може доставляти живі клітини до місця поранення. Група дослідників на чолі з Джоном Крейгом Вентером вперше «створила штучне життя, використовуючи ДНК вірус... Команда Вентера може, що називається, робити нові види бактерій і живих організмів» [19] з комп'ютера. Скоро «натільний комп'ютер», розподілений по тілу, «буде сприйматися подібно зубній пломбі, штучному клапану серця і т.п., як незамінний і непомітний компонент нашого Я» [19]. Створюється якісно нова культура, у т.ч. і тіла.

Інфракультура тіла є більш вагомим, складним явищем, ніж само тіло. Інфракультура модифікації тілесності – це широкий спектр усього, що робиться (і може робитись) з тілом, при його суттєвих корегуваннях, переосмисленні (ціннісному, світоглядному тощо). Але тут можливі дуже прості, прості, складні і дуже складні модифікації – від косметичних видозмін до кібергоподібних трансмутацій (у т.ч. через опромінення, частотні та інші впливи).

М. Наумова зазначає, що у комунікативних засобах Маклюен убачає технічні протези органів (розширили їхню фізіологічну функцію). ЗМІ як медіа-протези здійснюють саморозширення й самоампутацію людського чуття.

«Технологічні розширення людини – ці важкі комплекси... протезоване тіло залишається точкою збирання своїх розширень, утримуючи й центруючи їх зрослою інтенсивністю. Воно інкорпорує механічні протези індустріальної епохи... Усе змінює поява електронних медіа... Попередні технології були частковими й фрагментарними, тоді як електрична – тотальна й інклюзивна» [7, с. 168]. Зовнішні протези змінюють внутрішні (а потім будуть над внутрішні у вигляді різних чипів та імплантів). «Ми живемо в епоху софт-технологій, у вік генетичного й ментального software», – зазначає Бодріяр. Сучасні езотехнічні електронні й цифрові протези заводять у точку неповернення... «тоді настає кінець тіла, його історії, його перипетій» [7, с. 168].

М. Наумова наводить думку С. Леша, що визначальною засадою нової логіки реальності є те, що місце репрезентації посіла симуляція, а щільність аудіо-візуальних подібностей є гіперреальною [7, с. 169]. Набирає обертів проблема медійної маргінальності. М. Наумова пише, що «в основі всіх без винятку культурних символів, за Мерло-Понті, є тілесні й міжтілесні відносини», а «здатність людей з'являтися без плоти, ймовірно, була одним із основних чинників занепокоєння, пов'язаного з виникненням аудіовізуальних медіа» [7, с. 170]. Для неї «постлюдське» суб'єкта це, зокрема, перевага інформаційної моделі перед матеріальною реалізацією, «тілесність... заміщається схемою, яка домінує над фізичною присутністю» [7, с. 173]. Як результат: «Стати постлюдиною означає вбачати в людях машини з обробки інформації, щось на кшталт складних технічних систем, подібних до комп'ютерів» [7, с. 174]. 1997 р. став резонансним (сталі відомі історія вівці Доллі та програш Г. Каспарова роботу тощо).

З часом найбільшого розголосу досягли успіхи клонування у США, Китаї, Європі

і т.д. Крім рослин клонують і вимерлих тварин [11]. «Не можу не сказати про відомого Watson, – каже експерт О. Ларіна. – Одні називають його штучним інтелектом. Інші – експертної системою... Прообраз машини Watson обіграв в шахи непереможного тоді Гаррі Каспарова» [19]. Робот AARON, створеним відомим художником Горальдом Коеном, давно виробляв твори мистецтва музейного рівня. Пізніше був створений робот-художник на ім'я Action Jackson, який писав картини, схожі на твори Джексона Поллока. Siri для iPhone обробляє природну людську мову і пристосовується до кожного користувача індивідуально, вивчаючи його характер і звички.

Група з Університету Редінга побудувала робота на ім'я Гордон (Gordon). На вигляд він нічим не відрізняється від своїх побратимів – ящик на коліщатах, проте у нього мається справжнісінький мозок, «витканий» з десятків тисяч шурячих нейронів (ніби до 100000). Він значно досконаліше, ніж кіборг-художник Hybrot (2003 р.). Перед нами кіборг – сплав живого і неживого в одному агрегаті. При повторі ситуації у робота формується рефлекс, тобто він накопичує досвід. У ньому замінили біоімплантами все, крім мозку і шлунка [9, с. 2]. Bionic man має зріст шість футів (1,83 метра) і вагу сімдесят сім кілограмів. В нього інтегровано 28 штучних частин, в значній мірі – функціональних протезів: кровоносної системи, селезінки, підшлункової залози, легень, сітківки, кісток, шкіри. Обличчя запозичено психолога Бертольда Мейєра [9, с. 2].

Антропоморфічні роботи широко використовуються в США, Європі, Китаї та у деяких інших країнах. Штучний інтелект зможе з'явитися і без зрощування з живими істотами. Ми можемо отримати набір «наших недоліків» й «наднедоліків» (у квадраті, кубі, геометричній прогресії тощо), а нові істоти матимуть ці недоліки плюс (чи навіть помноживши на) надлюдські надпочуття і гіпершвидкі реакції. Google придбала стартап Deep Mind, який спеціалізується на передових алгоритмах навчання штучного інтелекту; Netflix інвестує в глибоке навчання. Обробка природної мови (Natural Language Processing, NLP) дає машині можливість читати і розуміти людей, забезпечуючи зв'язок між людиною і машиною. Вже не люди зрощуються з машинами, а машини – з людьми, сприяючи створенню нового якісного етапу (пост)видозмін людської тіл.

Все більш актуальні питання селекції людини: лише «у місті Шеньчжень (Китай – В. Р.) є дослідницький центр, де більше 4000 вчених працюють над створенням людини майбутнього» [1, с. 8]. Турбують перспективи, коли «людям не буде місця у світі машин» [1, с. 9]. Окремі науковці виступають проти надмодифікацій тіл (доцент МГІМО О. Четверікова, А. Коротасєв та ін.). У наш час постає вагома і актуальна проблема модифікації тіл у контексті розмов про трансплантацію мозку, роботизацію тіла, зміни зовнішнього вигляду людей і дивних нетрадиційних форм їх життя (розморожування, клонування, неприродне «вироснування» тощо). У США бум кріоніки почався після виходу книги «Перспективи безсмертя», де розповідалось про можливість заморозки, а потім відновлення тіла, тому стали створювати кріосховища. Але тіла у рідкому азоті зіпсовувались і їх доводилось розморожувати і ховати. Ідею кріонування обговорюють ще з 70-х рр. XX ст., але вона є спірною, а її втілення є дорогим.

Автор книги «Революція штучного інтелекту» Дель Монте припускає, що розвиток штучного інтелекту відбуватиметься в геометричній прогресії: епоха інтелектуального лідерства людини завершиться. На початку XXI ст. роботи «навчилися» свідчити неправду [3], отримали аналоги інстинкту самозбереження або здатності до креативності (творчість роботів не обмежується багатомірними перекладами, написанням «талановитих» картин тощо) й перевершили людину у технічних і деяких інших можливостях. Машини знайдуть свою «самосвідомість» і

можливості, щоб захистити себе. В. Бовсуновський наводить вдале порівняння: роботи зможуть ставитись до людей так само, як люди зараз ставляться до шкідливих комах [3].

Нанотехнології та інші «дива» науки ставлять питання про трансформації людського тіла. Штучні технічні вдосконалення тіла – не лише естетична і етична проблема. У 2014 р. «Голографічні технології» дозволили «створити голограму людини, якої, наприклад, вже немає в живих» [3]. Так «на церемонії Billboard Music Awards виступив Майкл Джексон, а точніше його голограма» [3]. А «японський винахідник Нобумічі Асаї, використовуючи голографічні технології, розробив систему, яка здатна відстежувати положення людського обличчя і проектувати на нього тривимірне зображення під будь-яким кутом» [3].

Таким чином, постають питання про доречність застосування поняття «інфракультура» до царини окремих суб'єктів та їх атрибутів на прикладі «трансформованої» тілесності (культуристи, жертви пластичної хірургії, різні трансформатори тіл тощо). Доцільно виділити традиційні (прості, усталені), звичайні (складні) та надзвичайні (особливі) модифікації тіл. Цей розподіл можна покласти в основу варіантів різних відозмін людського тіла.

Традиційні (усталені) – переважно модифікації у історичній ретроспективі (перуки, тату, косметологічні прийоми тощо). Звичайними (складними) є більшість відозмін у їх сучасних проявах (різноманітні перетягування і підтягування шкіри, частково пересадки її та окремих органів тощо). Надзвичайні модифікації – це ті які знаходяться у стані зародження і є майже поодинокими, але привертають все більшу увагу та інтерес (заміна чи додавання органів і частин тіла за допомогою нових технологій). У подальшій перспективі новим і новітнім модифікаціям людських тіл та їх інфракультурам може належати велике майбутнє.

Список використаної літератури:

1. Бовсуновский В. Вызовы будущего / Владислав Бовсуновский // Вести. – 28 мая 2013. – С. 8–9.
2. Бовсуновский В. Мы глазами людей прошлого / Владислав Бовсуновский // Вести. – 17 марта. – 2015. – С. 8-9.
3. Бовсуновский В. На пути к бессмертию / Владислав Бовсуновский // Вести. – 21 июня 2013. – С. 8–9.
4. В Японии Robotами заменят весь штат отеля // Вести. – 23 марта. – 2015. – С. 11.
5. Гусарова В. Собранныя по кусочкам женщина родила ребёнка / Вера Гусарова // «Экспресс газета». – 14 (947). – С. 2.
6. Донорські органи змінюють особистість людини // Хрещатик, 26 березня 2005. – С. 15.
7. Наумова М. Сучасні медіа та доля тілесності / Марта Наумова // Культурологічна думка: Щорічник наук. праць. – К. : Інститут культурології Національної академії мистецтв України, 2012. – № 5. – С. 167–175.
8. Оберемко В. Красавиц – государству! Кто на самом деле назначает королев красоты? / Валентина Оберемко // АиФ в Украине. – № 25. – 2013. – С. 23.
9. Пронюшкина П. Бионический человек сделал шаг / Полина Пронюшкина // «Экспресс газета». – № 14 (947). – С. 2.
10. Подорога В. Феноменология тела / В. Подорога. – М. : Ad Marginem, 1995. – 340 с.
11. Радзієвський В. О. Базові резонансні субкультури сучасної України:

монографія / В. О. Радзієвський. – К. : Видавництво «Логос», 2014. – 664 с.

12. Родионова О. В. Субкультура реформаторства в контексте культурно-динамічних процесів : На матеріалі руської історії першої треті XIX в. : дис. ... канд. культуролог : 24.00.01 / Родионова О. В. – М., 2002. – 201 с. : ил.

13. Самохин М. Я стар? Нет, я – суперстар / Максим Самохин // «Экспресс газета, октябрь 2014. – № 40 (1024). – С. 2.

14. Станіславська К. І. До питання про зміст та розвиток поняття тілесності у філософсько-культурологічній парадигмі / К. І. Станіславська // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. праць. – Вип. XXVI. – К. : Міленіум, 2011. – С. 39–44.

15. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури : монографія / Катерина Станіславська. – К. : НАКККиМ, 2012. – 320 с.

16. Станіславська К. І. Тілесність як суттєва ознака мистецько-видовищних форм постмодернізму / К. І. Станіславська // Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка : зб. наук. пр. / [Луганський держ. ін-т культури і мистецтв ; за заг. ред. В. Л. Філіппова]. – Вип. 17. – Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2011. – С. 193–199.

17. Фоменко А. На пределе возможностей / Андрей Фоменко // Вести. – 26 сентября 2013. – С. 8–9.

18. Чекман І. С. Історія лікознавства / І. С. Чекман. – К. : Задруга, 2014. – 256 с.

19. Черных Е. Роботы готовят новый переворот / Евгений Черных // Комсомольская правда в Украине. – 31 января – 6 февраля 2014. – С. 26–27.

Стаття надійшла до редакції 25.04.2015

V.A. Radzievskiy

INFRASTRUCTURE OF MODIFICATION OF OBJECTS: RESONANT CONTEXT

The body of cultural studies and body infraculture is analyzed in the article. Special attention is paid to the peculiarities of infraculture of body modification. Body of cultural studies is viewed as an integral part of culture and existence. In particular, the author touches upon the issues of the study of modern infracultures in the context of problems subculture paradigm subculture theory in the postmodern discourse.

It's defined that infraculture the body is a very complicated phenomenon than body itself. The infrastructure of modification of the body is the wide range of all that is done (and could be done) with the body, with all its substantial corrections, reconsideration (valuable, world-view etc.). Here could be simple, complex and very complicated modifications: from cosmetic modifications to highly similar transmutations.

It is stressed that nanotechnologies of today and other "miracles" of the science puts a question about transformations of the body. Artificial technical improvement of the body is not only aesthetic and ethical problem. There appear questions about appropriateness of the notion "infraculture" up to the sphere of separate subjects and their attributes on the example of "transformed" body (bodybuilders, victims of plastic surgery, different transformers of body etc.). It's singled out that traditional (simple, settled), ordinary (complex) and extraordinary (special) modifications of bodies. This division could be taken for ground variants of different transformations of the body.

Traditional (settled) modifications are namely modifications in historical retrospection (wigs, tattoos, cosmetic mode etc.). Usual (complex) modifications are mostly those that we observe in modern displays (different face lifting, partial its grafting and separate organs etc.). Extraordinary modifications are those that are in the state of its origin and are not numerous but attract more attention and interest (changing or adding of organs

or parts of the body with the help of new technologies). The further perspectives of new modifications of bodies and their infracultures are in future.

Key words: *culture, infraculture, cultural study, body, body infraculture, infraculture of body modification, body beauty, aesthetics.*

УДК784.087.68(477.46)

Н. Л. Регеша

РОЛЬ ТВОРЧОГО ДОРОБКУ ЧЕРКАСЬКОГО НАРОДНОГО ХОРУ У РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФОЛЬКЛОРНО-ПІСЕННОЇ КУЛЬТУРИ

У статті проаналізовано творчий доробок лауреата Державної премії імені Тараса Шевченка – Черкаського академічного заслуженого українського народного хору. У хронологічній послідовності визначено основні етапи його сценічної праці, виокремлено роботу художніх керівників і провідних солістів. Проаналізовано значення діяльності хору у сфері розвитку та збереження вітчизняної фольклорно-пісенної культури.

Ключові слова: *Черкаський народний хор, Черкащина, пісенний фольклор, автентика.*

Сучасний український народний хор – явище складне і різноманітне. Його виконавська практика зосереджує в собі високі вокально-технічні навички, виразну художню та сценічну культуру, широкі знання стилістичних особливостей етнічного фольклору різних регіонів України. З початку 2000-х років у зв'язку з відродженням інтересу до глибинних пластів української пісенної автентики, діяльність народних хорів піддається критиці з боку вітчизняних фольклористів. Ними оспорується відхід від традицій народного музикування, заміна народних пісень їх обробками, відмінність манери співу від народної тощо. Разом з тим, не можна не відзначити, що саме професійним народним хорам підвласне виконання найскладніших творів як фольклорного походження, так і авторської літературної пісні, духовної музики або сучасних хорових полотен. Дискусійність питання обумовлює *актуальність* наукових досліджень за даною тематикою, визначає необхідність детального вичення діяльності українських хорів. *Метою даної статті* став аналіз творчого доробку одного з найвідоміших вітчизняних пісенних колективів – Черкаського академічного заслуженого українського народного хору, пісенний репертуар якого не замикається на тематичному фольклорному матеріалі, а вміщує як традиційні форми хорового письма (обробки, авторські твори народного напрямку), так і неперевершені музичні зразки композиторів-класиків (М. Лисенка, М. Леонтовича, О. Кошиця, С. Людкевича, М. Колесси тощо).

Аналіз наукових джерел доводить, що основний масив матеріалу із заявленої теми можна віднайти у публікаціях мистецтвознавців В. Мельниченка, С. Носаня [4], А. Чабана [8, с. 3-5], М. Негоди [6]. Важливу інформацію щодо діяльності Черкаського народного хору надають сучасні інтернет-джерела. Зокрема, це статті культурних оглядачів періодичних видань (в тому числі і наукових) В. Костенка [3], С. Русакова [5], присвячені творчій праці керівників колективу (А. Авдієвський, А. Пашкевич та ін.). На пильну увагу заслуговують історико-мистецтвознавці розвідки з електронних сторінок відомих в Україні мистецьких осередків [1-2], [8].